

ACC. N:R.

A. 6847:1

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
 Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
 Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Innehållsförteckning.

Meddelaren.....	sid. 3
Skogssnuvan.....	" 4
Pengakjätelen i Snoggup. Skattegrävning.....	" 5
Klog-Anna i Småland.....	" 6
Anders Hansson.....	" 6
Veckeräkning.....	" 7
Dricka mærg i benen.....	" 7
Höstagille.....	" 7
Förning.....	" 8
Brännvinsbränning.....	" 8
Löner.....	" 8
Ungdomens nöjen. Dans och utelekar.....	" 9
Hoppa.....	" 9
Springa kapp.....	" 9
Blunna böre.....	" 9
Änkeleken.....	" 10

ACC. N.R. M 6847:2

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julabås på golvet.....	sid. 11
Havrenegar till fåglarna.....	" 11
Julahöj. Gumorakakor.....	" 11
Julottan. Blås.....	" 12
Köra te skees.....	" 12
Julagillen. Spelmän.....	" 13
Sång- och danslekar.....	" 14
Lekar vid julagillena. Måsla sko.....	" 18
Krypa till månen.....	" 19
Ta julbocken.....	" 20
Söka opp vännen i mörke.....	" 21
Pantlösning. Att hängas.....	" 22

ACC. N:R.

M. 6847:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
 Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
 Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Hasslaröd, Osby

3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Meddelaren.

Sven Hall är född i Hasslaröd, Osby, ^{18/3/}1845. Han var dragon vid Herrevadskloster i 30 år. För 40 år sedan tog han avsked från tjänsten. Han köpte ^{före 60 år sedan} ett stycke jord, där stugan är byggd, där han nu bor.

Adr. Hasslaröd, Osby.

Fru Elsa Hall är född i Slähult, Nissatorp, Osby, 1850. Hon är dotter till Per Bengtsson, och hennes farfar hette Bengt Erlandsson. Erlands Jösse (Jöns Persson) är en bror till fru Hall och är fader till kätting- och spiksmeden, fabrikören Jönsson i Killeberg.

ACC. N:R.

M. 6847: 4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Skogssnuvan.

Far skulle en gång gå hem och han hade kommit på sin egen mark, då han mötte skogssnuvan. Hon sa inget, och han sa inget heller. Men han gick och gick, men kom ingenstans. Han visste inte var han var, förrän han va vid Gullapa sjö. Där vrängde han sin tröja och kom på rätt väg.

Man sa, att skogssnuvan var ihålig i ryggen.

4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R.

M. 6847: 5

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pengakjätelen i Snoggup.

I Snoggup var det ^{en}brunn, där man hade satt ner en pengakjätel. En gång skulle man försöka ta opp den. Det var en kloger gubbe där, som skulle ta opp den. Men "når alla bönera va sankade" och man hade fått fatt i kjätelen, fick man se, att byn brände. Alla sprungo hem för att rädda sina gårdar utom två av bönderna, som hade med den kloge att göra. De hade mutat den kloge och tog kjätelen. När de andra va hemma, förstod de att det endast var en synvilla, att byn brände.

Den nordligaste och sydligaste gården i Hasslare / Hasslaröd/, de bönder som hade stannat kvar, är de rikaste. De andra är småbönder och fattigare.

ACC. N:R.

M. 6847:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Kloka.

Klog-Anna i Småland, i Pjätteryd eller Göteryd, var det många som gick till härifrån. Man skulle till henne titt, om det var något som fattades, om någon var sjuk eller så.

Anders Hansson var också mycket besökt.

Det var en gång en doktor i Älmhult, som skulle förbjuda honom att kvacksalva, men när han skulle hem, körde han bara runt i rågåkern. Doktorn fick betala hans råg, men sen kom han aldrig mer till Anders Hansson.

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R

M. 6847:7

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

7.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör

Veckeräkning.

Trettende vecke gick in den 6 april. Sen kom 12:e, 11:e, 10:e o.s.v. Man sådde på vissa bestämda dagar. I attende vecke hör, havre och potatis. I sjunde havre och potatis, i sjätte korn. Sen var det slut med våren.

1 maj skulle man dricka mærg i benen.

Höstagille.

Höstagille hade man, när höet var bärgat, innan skörden började. Brännvin och ägg hörde till, och gott om sogel var det. De som varit och höstat, torpare och andra, voro med på gillena. Det förekom inte att bönderna gick till varandra. Ibland hade man gille ävem efter sädens skördande.

M. 6847 : 8.

8

Brännvinsbränning.

Förr brände varje bonde brännvin. En 5,6 kannor i veckan. Potatisen gick mest till brännvin förr. Man körde till Knäred och sålde. Man fick 18 skilling /36 öre/ kannan, så det blev inte stora förtjänster.

Förning.

Till bröllop, begravning och barndop hade man förning med, ej till andra gillan, t.ex. julagillan.

Löner.

En piga hade förr 6-8- kronor om året. En dräng 20-30 kronor om året.

ACC. N:R.

No. 6847: 9.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Ungdomens nöjen. Dans och utelekar.

Söndagsaftnarna roade sig ungdomen i byalaget. Det var att lötta sten, springa änkeleken o.s.v. Man kokte kaffe på bonnaställena och dansade i backarna. Om det regnade var man inne i storstuan, men annars var man ute.

Hoppa. Man satte två käppar med klynger överst och många grenar på sidorna i marken. Mellan käpparna lades en pinne, som alltså kunde läggas på olika höjd. Sen hoppade man.

Springa kapp. Man slog gärna vad om vem som kunde vinna. Den som var värst vant och han fick nötter, konfekt, äpplen eller något annat som man hade satt opp.

Blunna bôre. Någon skulle stå i en krog och hålla för ygenen. De andra gömde sig. Den som stod i krogen skulle sedan leta rätt på dem. Han skulle slå till den som hittades, och denne fick då stå nästa gång. Den som hann springa fram och spotta tre gånger i krogen var fri från att stå. Kunde han inte ta någon, fick han blunna om igen. Om han inte på tre gånger kunde ta någon, fick han ge pant.

Skriv endast på denna sida!

9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R.

M. 6847: 10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLek. - Änkeleken.

Man ställde upp sig två och två bakom varandra. Änkemannen stod framför de andra, med ryggen mot dem. Han ropade:

"Änkeman är jag, gifta mig vill jag."

Paret som stod längst bak skulle då springa framåt på var sin sida om änkemannen och försöka ta varandra, innan änkemannen fick tag i någon. Var det en pojke som var änkeman, skulle han ta en flicka. Om en flicka var änkeman, tog hon en påg.. Så gick det hela raden, tills alla hade sprungit.

Om den som ropade inte kunde ta någon tredje gången han ropade, fick han ge pant. Om han tog någon av ett par, fick den andre i paret stå som änkeman.

ACC. N:R.

No. 6847 : //.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark

Härad: Ö. Göinge Adress: Lund

Socken: Osby Berättat av: Sven Hall

Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

11.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör

Julabås.

Om jul la man halm på golvet, "julabås". Det skulle vara råghalm. Man la på det julafton och det skulle ligga till "tjuenada".

Havrenegar till fåglarna.

Man tog undan havrenegar till fåglarna, när man "tåska". De sattes opp om jul på en stage utanför stugan eller i träd. Där sänkades /samlades/ fåglar i hundratal.

Julahöj. Gumorakakor.

Till jul skulle det vara julahöjar. De stora kakorna lades under, de mindre över. Det var siktekakor, sjuhåla-kringlor, äpplen m.m. Det var bröd som inte "mulades" /mög-lade/. De stod hårda och fina till tjuenadan. I julahögarna

lades julakakorna, som man fick av gumor. Men man hade julahögar även om man inte fick några gumorakakor. På sidan, mot högen brukade man ställa gubbar och käringar som köptes i bageriet.

Julottan. Blås.

När man reste till julottan var det mörkt. Många hade lögter /lyktor/, men egentligen skulle det vara "blås", som gjordes av kaoet /kådigt/ fere, och det ljuste bra. Om det var snö, satte man blåsen i snön på en äng 200 m. innan man kom till kyrkan. Där stod de och ljuste mens man va i kyrkan. Det kunde stå så många blås på den ängen ner mot sjön, att det var lika ljust som i kyrkan.

Köra te skees.

När man skulle hem från kyrkan skulle man köra te skees /i kapp/. De som ginge fick springa te skees. Den som kom hem först fick först höstat. Då var det inte tid att gå in på något ställe på vägen, som annars, när man gick från kyrkan.

ACC. N:R

M. 6847: 13.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Julagillen. Spelmän.

Vid julatid gick bå rika och fattiga till varandra på gille. Man spelade kort, lekte julaleger, sjöng och dansade, vals, polkett och kadrilj. Fiolspel och flöjt var vanligt. Spelmän som var kända, voro Bonna-Lassen, Slähult och Fordoa-Trulsen eller Truls i Slähult, Fordoen (låg vid Eiretal).

13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. *No. 6847:14.*

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Sånglek, danslek.

Gamla mor hon hade höner fem,
höken han tog en av dem.
Och hanen börja ropa:
ta du allihopa,
bara jag kan bli fri från dem.

Man sjöng och dansade till.

14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R.

M. 6847:15.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Sång - och danslek.

Stjärnorna på himlavalvet lysa
och klara vattnet i friska källan frysa,
och nappa nu den du helst behagar att nappa,
etter kommer prästen med sin svarta kappa
och vill eder såsom äkta par inviga
och sedan eder i kyrkans bok inskriva.

Man stod först i ring. Sedan fattade man nävarna två och
två och dansade kring.

15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R.

M. 6847:16.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVSång- och danslek.

När som vi lyckeligen haver inbärgat jordens gröda,
då samloms vi unga och gamla, kvinnor och män,
var och en till sin lilla vän
för att få belöning för sin möda.

Då samloms vi unga och gamla, kvinnor och män,
var och en till sin lilla vän
för att få belöning för sin möda.

Dansades parvis.

ACC. N:R.

M. 6847:17

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Sång- och danslekar.

Opp och hoppa, sitt ej och dra dig,
när du blir gammal vill ingen ha dig.

Gamla morsa stua står i ljusan lua
och alla ljusen brinna hoppsan.
Och hej och hoppsan och lika gottsän,
och inte gifter jag mig än så bråttsän.
Och hej och hoppsan och lika gottsän,
och inte gifter jag mig än så bråttsän.

Dansades parvis.

17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M 6847:18.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lekar.

Vid julagillena lekte man lekar. Det var gömma nyckeln och gömma ringen m.fl.

Måsla sko gick till på det sättet, att man satt i en ring på golvet och hade en sko bakom sig, som fördes runt. Det var en som värminne i ringen, som skulle gissa var skon var. Gissade han inte rätt, fick han ge pant. Gissade han rätt, fick den som hade skon vara inne i ringen.

ACC. N:R.

M. 6847:19.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Lek. - Krypa till månen.

Man skulle binda för ögonen på den som skulle krypa till månen. Ett tänt ljus stod på golvet. Han skulle krypa och tända en sticka på ljuset. De andra flyttade undan ljuset. Han kände efter på stickan om den var tänd, för han såg ju inte. Till sist fick han ju stickan tänd, men då brände han sig, när han kände efter.

ACC. N^oR.

M. 6847: 20.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

Lek. - Ta julbocken.

Man gjorde en liten bock med tre ben av halm. Sen skulle man ligga på ryggen och ta bocken bakom huvudet, ta den med fötterna och lyfta den fram över kroppen.

20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R.

M. 6847: 21.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lek. - Söka opp vännen i mörke.

Flickorna gick ut i kammaren eller förstugan och bestämde, vilken pojke var och en skulle ha. Varje pojke gick sedan ut och skulle hämta "sin" flicka. Han tog en flicka och förde in henne i ljuset. Om det var fel, vände hon och gick ut igen. Tre gånger fick var och en försöka. Var det fel alla gångerna, fick han ge pant.

Sedan bytte man om och flickorna fick gå ut och söka opp vännen i mörke.

ACC. N:R.

M. 6847:22.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Sven Hall
Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Osby

22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLösa pant.

Den som i en lek hade fått ge pant, dömdes att lösa panten: att snöra opp skorna eller snöra skorna på någon, att lösa upp strumpeband på en flicka o.s.v.

Att hängas var en omtyckt pantlösning. Den som skulle lösa panten tillfrågades: Vem hänger du för? Ett namn svarades och denne person ställde sig bakom den som skulle lösa panten. Denne person tillfrågades sedan i sin tur, och på så sätt tillfrågades var och en i tur och ordning, tills alla stod i ett led bakom varandra. Den första tog en peng i munnen och gav åt den näste o.s.v. När man kommit till slutet gick pengan tillbaka till den förste.